

Стаття та будь-який пов'язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).
The article and any related published material are licensed under the Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

УДК 17:35.08

DOI: <https://doi.org/10.17721/2523-4064.2026/14-10/15>

Владислав МАВРІН, асп.

ORCID ID: 0009-0004-1704-6619

e-mail: vladmarvin1488@gmail.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЕТИКО-ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Вступ. Сучасні суспільні трансформації, які зумовлені багатьма факторами, у тому числі війною, реформами, процесами цифровізації, актуалізують проблему переосмислення ролі державного службовця. Традиційне правове трактування його статусу як сукупності прав і обов'язків виявляється недостатнім для пояснення ціннісних й моральних вимірів діяльності. Метою дослідження є виявлення етико-філософських засад діяльності державного службовця в умовах суспільних трансформацій.

Методи. Методологічну основу становлять історико-філософські методи, особливо важливими є для дослідження стали методи герменевтичний та аксіологічний. Історико-філософський комплексний підхід дозволяє простежити розвиток уявлень про державну службу, герменевтичний – інтерпретувати класичні філософські концепції, а аксіологічний – проаналізувати ціннісні засади діяльності державного службовця.

Результати. Встановлено, що державна служба має розглядатися як специфічна етична практика, де поєднуються правові норми з професійними стандартами та моральними орієнтирами. Обґрунтовано значення категорії служіння як альтернативи кар'єристському підходу, що передбачає пріоритет публічного інтересу, а також показано, що принципи свободи та відповідальності, розроблені в класичній філософії, формують нормативну основу діяльності державного службовця. В результаті доведено, що доброчесність є не лише інституційною вимогою, втім, як внутрішня моральна установка особистості. Разом з тим проаналізовано проблему конфлікту інтересів як етичної дилеми, що виявляє напруження між приватним і публічним.

Висновки. Діяльність державного службовця повинна розглядатися як форма морально відповідальної практики, що виходить за межі суто правового регулювання. Ефективність публічного управління залежить від поєднання нормативно-правових і етико-філософських засад, а також від здатності службовця до відповідального морального вибору.

Ключові слова: сучасна філософія, державна служба, публічне управління, доброчесність, відповідальність, служіння, публічний інтерес, конфлікт інтересів, етика, філософія публічного управління, суспільні трансформації.

Вступ

Сучасний етап розвитку українського суспільства здебільшого характеризується глибокими трансформаційними процесами, вони зумовлені як внутрішніми реформами, так і зовнішніми викликами. Найбільшим викликом сьогодні передусім є повномасштабна війна. У таких умовах відбувається не лише інституційна перебудова держави, втім, переосмислення суті та ролі публічної влади, а також її носіїв. Окрім екзистенційної війни, паралельно з цим відбуваються активні процеси цифровізації управління. Так, наприклад, впроваджуються різноманітні електронні сервіси, для прийняття управлінських рішень використовують алгоритми, це у свою чергу змінює характер взаємодії держави і громадянина. Подібні зміни та виклики висувають нові вимоги до професійної діяльності державного службовця. У контексті зазначених змін особливої актуальності набуває питання статусу державного службовця. Традиційно він розглядається в межах правового підходу, а саме як сукупність прав, обов'язків та повноважень, що визначені законами. Такий підхід виявляється недостатнім для конкретного розуміння специфіки діяльності державного службовця, а дає лише абстрактне бачення його суті в умовах сучасних суспільних трансформацій. Подібне визначення статусу держслужбовця не охоплює як ціннісних, так і моральних вимірів, які необхідно впливають на ефективність та легітимність публічного управління. З огляду на це постає необхідність виходу за межі виключно правового аналізу та звернення до етико-філософського осмислення діяльності державного службовця, це дозволяє розглядати державну службу не лише як виконання певних завдань, але й як особливу форму морально відповідальної діяльності. У цьому сенсі державний службовець постає не лише як носій владних повноважень, але і як суб'єкт етичного вибору, він стає відповідальним за наслідки рішень. Таким чином, **метою** статті є виявлення та аналіз етико-філософських засад діяльності державного службовця в умовах суспільних трансформацій, це у свою чергу дозволяє доповнити розуміння його сутнісних вимірів.

Методи

Методологічною основою дослідження є комплекс підходів історико-філософського аналізу. Зокрема, застосовано історико-філософський метод, він дозволив простежити еволюцію уявлень про державну службу та її етичні засади в контексті розвитку філософської думки. Було використано герменевтичний метод для інтерпретації класичних і сучасних філософських текстів (зокрема Арістотеля, І. Канта тощо), це у свою чергу дало змогу розкрити зміст понять служіння, свободи та відповідальності. А також аксіологічний метод було застосовано з метою аналізу ціннісних орієнтирів діяльності державного службовця, наприклад категорій доброчесності, публічного блага та відповідальності тощо.

Результати

Відомий дослідник Глен Райт, американський професор, який аналізує західний підхід до публічного адміністрування, виокремлює два основні підходи до визначення предмета державного управління, це американський та єв-

© Маврін Владислав, 2026

ропейський (Райт, 1994, с. 78). Так, наприклад, американський підхід, хоча й характеризується меншою концептуальною визначеністю, втім, відкриває широкі можливості для застосування міждисциплінарних методів дослідження, а у його межах державне управління розглядається крізь призму економіки, теорії організації, системного аналізу, кібернетики, психології, соціології тощо. Основний фокус робиться на на процесах та функціях управління. Така специфіка значною мірою зумовлена історичним розвитком управлінської думки у США протягом останнього століття. Сьогодні американська модель базується на запозиченні принципів бізнес-управління, визначальну роль грають раціональність та економічна обґрунтованість у прийнятті управлінських рішень. У традиційному американському розумінні державне управління визначається як виконавчий аспект урядування, тому воно охоплює всі види діяльності, що необхідні, по-перше, для реалізації політичного курсу, визначеного обраними посадовцями, по-друге, для розвитку цього курсу (Райт, 1994, с. 40). Зрештою, термін "державне управління" акцентує увагу на ефективному функціонуванні державних інституцій. Європейський ж підхід до розуміння державного управління спирається на тривалу інтелектуальну традицію, він сформувалася в межах філософської культури континентальної Європи, а тому державне управління розглядається як галузь юридичної науки, яка пов'язана з адміністративним правом або теорією держави і права. Сутність його визначається через систему процедур та правових норм, що регулюють діяльність органів публічної влади. Це у свою чергу забезпечує легітимність, а також необхідну підзвітність. На відміну від американського підходу, де акцент робиться на ефективності та управлінських технологіях, європейська ж модель орієнтується на правову визначеність та формалізованість управлінських процесів. У центрі уваги перебуває не стільки результативність самого управління, скільки його відповідність правовим принципам. Такий підхід формує розуміння державного службовця перш за все як носія правових повноважень та обов'язків, а це означає, що діяльність державного службовця визначається правовими приписами. Водночас саме в межах європейської традиції поступово формується усвідомлення необхідності доповнення юридичного бачення державного управління етичними та аксіологічними вимірами, це сприяє відкриттю можливостей для інтеграції як правового, так і філософського підходів. Як зазначає дослідниця Н. О. Перепелиця у статті "Державне управління як галузь знань і практики (історико-еволюційний контекст)" (2024 р.): "Державне управління – найважливіше наукове поняття, при аналізі якого дослідники пояснюють особливості організаційного устрою держави в різних країнах і в різні періоди часу, описують діяльність людей, включених в цю систему і пропонують шляхи підвищення ефективності їх роботи. Звісно, що саме система державного управління зумовлює благополуччя і можливість бути щасливими для жителів країни" (Перепелиця, 2024, с. 68). Філософське осмислення державної служби лише як інституційно-правової діяльності не дозволяє розкрити її сутнісні характеристики. У своїй основі державна служба постає як специфічна форма етичної практики, в ній поєднуються і нормативні вимоги, і професійні стандарти, і моральні орієнтири суб'єкта. І саме в цьому вимірі діяльність державного службовця набуває характеру морально відповідального вибору, особливо це проявляється у ситуаціях складної взаємодії індивідуального й публічного.

У розумінні етичної природи державної служби ключовою категорією є поняття служіння, оскільки воно задає цілком іншу оптику аналізу порівняно з порівняно з іншими підходами, такими, як наприклад, прагматичний підхід. Останній розглядає державну службу як різновид професійної кар'єри. Втім, на відміну від кар'єри, з її логікою індивідуального просування, набуття статусу, отримання матеріальних вигод, ідея служіння передбачає пріоритет саме публічного інтересу над приватним. Таким чином державний службовець постає носієм відповідальності перед суспільством, а діяльність його сприяє реалізації загального блага. У цьому сенсі постає необхідним повернутися до класичних філософських уявлень про благо, оскільки протягом останніх століть місце блага посіли інші концепти та цінності. Втім, згадуючи Арістотеля і його відомий фрагмент з "Нікомахової етики" ("Нθικα Νίκομαχεια"): "1094a 1 (I). Вважається, що всяке мистецтво (ή τέχνη(1)) і всяке вчення(2) (ή μѐθοδος), так само як дія (ή πρѐξις) і свідомий вибір (ή πρѐαίρεσις(3)), прагнуть до певного блага; тому вдало визначали благо (ταγαθόν) як те, до чого все прагне" (Арістотель, 2002, с. 7). Перший український переклад "Нікомахової етики" підготував Віктор Ставнюк ще у 2002 році. Останнє на сьогодні перевидання датується 2025 роком, що свідчить про актуальність вчення про гармонію розуму та духу античного мислителя.

Служіння державі зрештою означає не лише формальне виконання своїх службових обов'язків, але й усвідомлення прагнення забезпечення справедливості та ефективності, це орієнтація на довіру до системи публічного управління. З філософської точки зору така інтерпретація безпосередньо корелює з традицією класичної етики обов'язку, у її межах моральна цінність дії визначається не результатами, втім, відповідністю внутрішньому моральному закону. В цьому сенсі державна служба виступає як практична реалізація обов'язку перед суспільством, а це передбачає здатність суб'єкта діяти не лише в межах норм, але й у відповідності до внутрішнього переконання, як про це писали ідеалісти. В одному із фрагментів "Прологomeni до кожної майбутньої метафізики, яка може постати як наука" ("Prolegomena zu einer jeden künftigen Metaphysik, die als Wissenschaft wird auftreten können", 1783 р.) прусський філософ Імменуель Кант (Immanuel Kant, 1724-1804 pp.) формулює один із базових принципів своєї філософії загальний закон свободи. Він переконаний у тому, що кожна людина має право чинити вільно, втім, ця свобода не є безмежною, вона повинна не обмежувати свободи інших людей. Інакше кажучи, свобода однієї особи закінчується там, де починається свобода іншої. І мова тут іде, на думку І. Канта, саме про зовнішні дії людини, а не про її внутрішні моральні мотиви. За І. Кантом, цей закон "... гласить: чини зовні так, щоб вільний прояв твого свавілля був сумісним зі свободою кожного, співмірною із загальним законом" (Кант, 2018, с. 140). Цей принцип належить не до сфери моралі, а до сфери права. У свою чергу право, на думку філософа, покликане встановлювати такі загальні норми, які дозволяють узгодити свободи різних людей у суспільстві. Це узгодження має відбуватися відповідно до універсального закону, тобто такого правила, яке можна застосувати до всіх, тобто буде мати універсальний характер. Саме тому кантівський принцип свободи стає основою ідеї правової держави, а свобода кожного гарантується і водночас обмежується свободою інших. На думку дослідниці О. О. Панченко: "Згідно з вченням І. Канта, правовий порядок (що саме і забезпечує верховенство права) має корелювати із мораллю. Мислитель трактує право як вияв практичного розуму, адже людина повинна вчитися, як поводитись в суспільстві. Відповідно до вчення І. Канта, лю-

дина має чинити так, щоб вияв її свободної волі був сумісним зі свободою інших, яка є співмірною із загальним законом, як позитивним так і природнім" (Панченко, 2023, с. 429).

Сформульований прусським філософом принцип узгодження свобод безумовно задає норму правового співіснування, ця норма має фундаментальний характер, втім, сам по собі цей принцип не реалізується автоматично. Його практичне втілення можливе лише через відповідні соціальні інститути, через державу як носія публічної влади, і у цьому сенсі державна служба постає не просто як певна адміністративна функція, втім, як особлива форма забезпечення умов, за яких свобода кожного може бути сумісною зі свободою всіх. Саме тут відкривається філософсько-етичний вимір діяльності державного службовця. І якщо право встановлює формальні межі свободи, службовець є тим, хто своїми рішеннями та діями наповнює ці межі змістом. Відтак його діяльність не може зводитися лише до машинального виконання норм, навпаки, це передбачає усвідомлення відповідальності державного службовця, це своєрідний баланс між приватними інтересами та загальним благом.

Водночас ідея служіння невіддільна від категорії відповідальності, так, наприклад, сучасний державний службовець працює в умовах складних соціальних процесів, і кожне його рішення має різноманітні наслідки. Це у свою чергу вимагає не лише компетентності та професіоналізму, але й готовності нести відповідальність за результати дій, а це надає етичного характеру його діяльності. Як пишуть дослідниці Т. О. Крижановська та Ю. І. Кришень у статті "Свобода і відповідальність: філософські основи соціальної взаємодії" (2024 р.): "З філософсько-правової точки зору, свобода і відповідальність формують основу правопорядку, забезпечуючи баланс між правами індивіда і обов'язками перед суспільством... Тобто, відповідальність – це не лише етичний принцип, але й правовий обов'язок, який визначає межі реалізації свободи, щоб вона не суперечила інтересам інших. Сучасні правові системи спираються на філософську ідею, що свобода повинна узгоджуватися з нормами правопорядку, забезпечуючи, з одного боку, особисту автономію, а з іншого – суспільну стабільність" (Крижановська & Кришень, 2024, с. 232).

Доброчесність є однією з базових засад етичної практики державної служби, вона виступає не лише як нормативна вимога, вона ще й фундаментальна установка суб'єкта. Наприклад, у сучасних умовах доброчесність набуває особливого значення, це проявляється у зв'язку з необхідністю подолання різноманітних практик, наприклад корупційних, а також у необхідності забезпечення прозорості функціонування державних інституцій. У контексті осмислення етико-філософських засад державної служби важливим є аналітичний документ "Доброчесність, прозорість та підзвітність Організації Об'єднаних Націй" ("United Nations Integrity, Transparency and Accountability"), який має характер аналітичної записки. У ній розкривається взаємозв'язок доброчесності, прозорості та підзвітності як базових принципів функціонування публічного управління, що забезпечують ефективність державних інституцій і довіру громадян. У цьому контексті поняття "належного управління" ("good governance") постає як модель управління, що ґрунтується на відкритості, відповідальності влади, верховенстві права та орієнтації на публічне благо (United Nations, n.d.).

У своїй статті "Доброчесність: соціально-правовий зміст і значення для сучасних реформ" (2023 р.) дослідниця Н. Камінська здійснює комплексний аналіз феномену доброчесності, використовуючи доктринальні та нормативно-правові джерела, вона висвітлює соціальноправову природу та сутнісні особливості цього феномену в процесі реалізації сучасних реформ: "Як бачимо, домінуючим у наведених вище випадках є широке розуміння досліджуваної категорії, що ґрунтується на морально-етичних характеристиках, вона не є виключно правовою, а й морально-етичною та філософською категорією. Водночас прослідковуємо і вужчі розуміння доброчесності, що стосуються конкретних сфер суспільного й особистого життя, які характеризуються практичною спрямованістю" (Камінська, 2023, с. 34). Дослідниця аналізує поняття доброчесності як складну, багатовимірну категорію, показуючи, що воно не зводиться лише до юридичного визначення, а має ширший морально-етичний і філософський зміст. На її думку є різні рівні розуміння доброчесності, так, наприклад, з одного боку, подається узагальнене, майже етичне визначення (як здатність чинити правильно навіть без зовнішнього контролю), це акцентує внутрішній моральний вимір особистості. З іншого боку, наводиться нормативне тлумачення із законодавства України, де доброчесність розглядається як принцип державної служби, як орієнтація на публічний інтерес і відмова від домінування приватного (Камінська, 2023, с. 34).

Доброчесність тісно пов'язана з поняттям чесності, це стійка моральна якість, яка визначає поведінку людини, здатність орієнтуватися на добро і справедливість тощо. І таким чином, доброчесність є не просто нормою, а внутрішньою характеристикою особистості. Доброчесність – це багаторівневе явище, вона поєднує моральну якість особистості, професійну норму, інституційний принцип функціонування держави, і саме така комплексність робить її ключовою для розуміння етико-філософського змісту діяльності державного службовця.

Антикорупційний вимір доброчесності передбачає відмову від використання службового становища в особистих інтересах, а також дотримання принципів неупередженості та справедливості у прийнятті рішень. Разом з тим прозорість діяльності державного службовця виступає важливим чинником формування суспільної довіри. Відкритість процедур та підзвітність можуть знизити ризики зловживань, це може сприяти легітимізації влади. Так, наприклад у статті "Доброчесність як складова діяльності публічних посадових осіб у контексті боротьби з корупцією" (2021 р.) дослідниця І. Хомишин пише, що на її думку, корупцію доцільно розглядати як складне й багатовимірне явище, що має політичні, соціально-економічні, правові та психологічно-етичні виміри. Вона охоплює сукупність протиправних практик і дій, спрямованих на одержання неправомірної вигоди та незаконне привласнення ресурсів: "Існуючих заходів боротьби з корупцією, мабуть, недостатньо, і подолання цієї ключової загрози національній безпеці передбачає не тільки оптимізацію правотворчої і правозастосовчої діяльності органів державної і муніципальної влади, але й цілеспрямовану, регулярну діяльність і мобілізацію всіх наявних ресурсів всього суспільства в рамках забезпечення реалізації принципу доброчесності. Доброчесність має бути сутнісною ознакою сучасної еліти в державному управлінні України. Високий рівень усвідомлення базових цінностей формує культуру, яка бореться із корупцією на робочому місці. Основою антикорупції та невід'ємною частиною культури державної служби є принцип доброчесності. Доброчесність є одним з інструментів запобігання корупції" (Хомишин, 2021, с. 63).

Втім, редукція доброчесності до формального дотримання правил є недостатньою, як етична категорія вона передбачає наявність мотивації, бажання чесно поводитися, а це не зводиться до зовнішнього контролю. У цьому сенсі доброчесність є характеристикою особистості державного службовця. Вона визначає його здатність навіть у ситуа-

ціях відсутності безпосереднього нагляду діяти відповідально. І таким чином, доброчесність функціонує як інтегративний принцип, вона поєднує з одного боку інституційні вимоги, а з іншого індивідуальні моральні якості, вона забезпечує узгодженість між нормативною та фактичною стороною діяльності державного службовця. Стаття "Дослідження етики та доброчесності в державному управлінні: рух вперед, оглядаючись назад" ("Research on Ethics and Integrity in Public Administration: Moving Forward, Looking Back", 2015 p.) Дональда Менцеля (Donald C. Menzel) не є емпіричним дослідженням у вузькому сенсі, втім, він здійснив ретельний огляд розвитку наукових досліджень про етику і доброчесність у публічному управлінні. Він вважає, що етика державної служби – не лише норми, а дослідницьке поле, а доброчесність – центральна категорія публічного управління. Він переконаний, що ефективність держави прямо пов'язана з моральними якостями службовців, і головне, він вважає, що етика має бути інтегрована в інституції, а не лише проголошена (Menzel, 2015).

Особливого значення в етико-філософському аналізі державної служби набуває проблема конфлікту інтересів, яка відображає напруження між приватною та публічною сферами діяльності суб'єкта. Конфлікт інтересів виникає тоді, наприклад, коли особисті інтереси державного службовця можуть впливати на об'єктивність та неупередженість виконання службових обов'язків. Це питання актуальне не лише для української державності, але й для світу загалом: "Питання запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності публічних службовців є однією з найбільш гострих проблем сучасного публічного адміністрування та його законодавчого регламентування" (Голуб, & Ковтун, 70).

Ця проблема з правової точки зору регулюється завдяки системі обмежень та процедур, що спрямовані на запобігання зловживанням. Втім, її сутність не вичерпується юридичним виміром. Конфлікт інтересів є передусім моральною дилемою, а отже має філософський зміст, оскільки суб'єкт змушений здійснювати вибір між особистою вигодою та вимогами публічного блага. Вибір залежить від свободи, а як казав філософ Ж.-П. Сартр, людина приречена на свободу (Сартр, 2001). У цьому контексті ключового значення набуває здатність державного службовця до етичної рефлексії, наскільки він здатний до усвідомлення потенційних наслідків своїх дій, чи готовність відмовитися від приватних інтересів на користь загального блага. Вибір не може бути повністю забезпечений зовнішніми акторами, він передбачає наявність сформованої системи цінностей. Таким чином, конфлікт інтересів виявляє фундаментальну суперечність між індивідуальним і соціальним вимірами діяльності державного службовця, подолання цієї проблеми можливе лише за умови інтеграції правових норм з етико-філософськими принципами.

Дискусія і висновки

У статті доведено, що традиційне правове розуміння статусу державного службовця є недостатнім для осмислення його ролі в умовах сучасних суспільних трансформацій. Видається очевидною необхідність етико-філософського підходу, що дозволяє розглядати державну службу як форму морально відповідальної діяльності. Ключовими засадами такої діяльності є ідея служіння публічному благу, принцип відповідальності, доброчесність як внутрішня установка особистості, здатність до етичної рефлексії у ситуаціях конфлікту інтересів тощо. Як висновок, встановлено, що ефективність і легітимність публічного управління значною мірою залежать від інтеграції правових норм із морально-етичними принципами. З етико-філософської точки зору сучасний державний службовець постає не лише як виконавець нормативних приписів, втім, як суб'єкт морального вибору, як відповідальний за узгодження приватних і публічних інтересів.

Джерела фінансування. Це дослідження не отримало жодного гранту від фінансової установи в державному, комерційному або некомерційному секторах.

Список використаних джерел

- Арістотель. (2002). Нікомахова етика / пер. з дав.-гр. В. Ставнюк. "Аkvілон-Плюс".
- Голуб, А. С., Ковтун, М. С. (2025). Конфлікт інтересів у публічній службі: національний та зарубіжний досвід правового регулювання. *Аналітично-порівняльне правознавство*, 2(3), 69-73. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.03.2.10>
- Камінська, Н. (2023). Доброчесність: соціально-правовий зміст і значення для сучасних реформ. *Філософські та методологічні проблеми права*, 2(26), 32-41. <https://doi.org/10.33270/02232602.32>
- Кант, І. (2018). Прологомени до кожної майбутньої метафізики, яка може постати як наука / пер. з нім. Віталій Терлецький. Фоліо.
- Крижановська, Т. О., Кришень, Ю. І. (2024). Свобода і відповідальність: філософські основи соціальної взаємодії. *Collection of Scientific Papers "ΛΟΓΟΣ"*, (November 15, 2024; Bologna, Italy), 228–233. <https://doi.org/10.36074/logos-15.11.2024.053>
- Перепелиця, Н. О. (2024). Державне управління як галузь знань і практики (історико-еволюційний контекст). *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія політичні науки*, 9, 67-73. <https://doi.org/10.31558/2617-0248.2024.9.11>.
- Райт, Г. (1994). Державне управління / пер. з англ. В. Івашка, О. Коваленка, С. Соколик. Основи.
- Сартр, Ж.-П. (2001). Буття і ніщо: нарис феноменологічної онтології / пер. з фр. Віталій Лях, Петро Тарашук. Вид-во Соломії Павличко "Основи".
- Хомишин, І. (2021). Доброчесність як складова діяльності публічних посадових осіб у контексті боротьби з корупцією. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: "Юридичні науки"*, 4(32), 62-67. <http://doi.org/10.23939/law2021.32.062>
- Menzel, D. C. (2015). Research on Ethics and Integrity in Public Administration: Moving Forward, Looking Back. *Public Integrity*, 17(4), 343–370. <https://doi.org/10.1080/10999922.2015.1060824>
- United Nations. (n.d.). *Integrity, transparency and accountability*. Retrieved from <https://demolive.insightsonindia.com/wp-content/uploads/2013/09/integrity-transparency-un.pdf>

References

- Aristotle. (2002). *Nicomachean Ethics* / trans. from ancient Greek. V. Stavnyuk. "Akvilon-Plus" [in Ukrainian].
- Holub, A. S., Kovtun, M. S. (2025). Conflict of Interest in Public Service: National and Foreign Experience of Legal Regulation. *Analytical and Comparative Jurisprudence*, 2(3), 69-73 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.03.2.10>
- Kaminska, N. (2023). Integrity: Social and Legal Nature and Determining Significance for Modern Reforms. *Philosophical and Methodological Problems of Law*, 2(26), 32-41 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.33270/02232602.32>
- Kant, I. (2018). *Prolegomena to every future metaphysics that can emerge as a science* / trans. from German by Vitaliy Terletsky. Folio.
- Khomyshyn, I. (2021). Integrity as a Component of Activities of Public Officials in the Context of the Fight Against Corruption. *Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Series: Legal Sciences*, 4(32), 62-67 [in Ukrainian]. <http://doi.org/10.23939/law2021.32.062>
- Kryzhanovska, T. O., Kryshen, Yu. I. (2024). Freedom and responsibility: philosophical foundations of social interaction. *Collection of Scientific Papers "ΛΟΓΟΣ"*, (November 15, 2024; Bologna, Italy), 228–233 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.36074/logos-15.11.2024.053>
- Menzel, D. C. (2015). Research on Ethics and Integrity in Public Administration: Moving Forward, Looking Back. *Public Integrity*, 17(4), 343–370. <https://doi.org/10.1080/10999922.2015.1060824>

Perepelytsia, N. O. (2024). Public administration as a branch of knowledge and practice (historical and evolutionary context). *Bulletin of the Vasyl' Stus Donetsk National University. Series Political sciences*, 9, 67-73 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.31558/2617-0248.2024.9.11>

Sartre, J.-P. (2001). *Being and Nothingness: An Essay on Phenomenological Ontology* / trans. from French. Vitaly Lyakh, Petro Tarashchuk. Published by Solomiya Pavlychko "Fundamentals" [in Ukrainian].

United Nations. (n.d.). *Integrity, transparency and accountability*. Retrieved from <https://demolive.insightsonindia.com/wp-content/uploads/2013/09/integrity-transparency-un.pdf>

Wright, G. (1994). *Public Administration* / trans. from English. V. Ivashka, O. Kovalenko, S. Sokolyk. Fundamentals [in Ukrainian].

Отримано редакцією журналу / Received: 20.03.26

Прорецензовано / Revised: 20.04.26

Схвалено до друку / Accepted: 27.04.26

Опубліковано / Published: 30.05.26

Vladyslav MAVRIN, PhD Student

ORCID ID: 0009-0004-1704-6619

e-mail: vladmarvin1488@gmail.com

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

ETHICAL AND PHILOSOPHICAL PRINCIPLES OF THE ACTIVITY OF A CIVIL SERVANT IN THE CONDITIONS OF SOCIAL TRANSFORMATIONS

Background. Modern social transformations, which are caused by many factors, including war, reforms, and digitalization processes, actualize the problem of rethinking the role of a civil servant. The traditional legal interpretation of his status as a set of rights and obligations turns out to be insufficient to explain the value and moral dimensions of activity. The purpose of the study is to identify the ethical and philosophical principles of the activity of a civil servant in the conditions of social transformations.

Methods. The methodological basis is historical and philosophical methods, especially important for the study were hermeneutic and axiological methods. The historical and philosophical complex approach allowed us to trace the development of ideas about civil service, the hermeneutic approach allowed us to interpret classical philosophical concepts, and the axiological approach allowed us to analyze the value principles of the activity of a civil servant.

Results. It is established that civil service should be considered as a specific ethical practice, where legal norms are combined with professional standards and moral guidelines. The significance of the category of service as an alternative to the careerist approach, which assumes the priority of the public interest, is substantiated, and it is also shown that the principles of freedom and responsibility, developed in classical philosophy, form the normative basis of the activities of a civil servant. The results prove that integrity is not only an institutional requirement, but also as an internal moral attitude of the individual. At the same time, the problem of conflict of interest as an ethical dilemma, revealing the tension between the private and the public, is analyzed.

Conclusions. The activities of a civil servant should be considered as a form of morally responsible practice, which goes beyond the limits of purely legal regulation. The effectiveness of public administration depends on the combination of regulatory and legal and ethical and philosophical principles, as well as on the ability of the servant to make a responsible moral choice.

Keywords: contemporary philosophy, civil service, public administration, integrity, responsibility, service, public interest, conflict of interest, ethics, philosophy of public administration, social transformations.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.